

Видобути своє право на існування через культуру

22.1.2019 р. в Пряшеві під керівництвом Павла Богдана відбулось чергове засідання Президії Центральної ради СРУСР, на якому були обговорені завдання організації у 2019 році.

Голови окремих регіональних рад Союзу в Бардієві Микола Деніс, в Гуменному Микола Петришак, в Кошицях Йосиф Вок, Пряшеві Андрій Яцканин, Свиднику Людмила Ражина (через поважні причини голова РР СРУСР у Старій Любовні Анна Беньо не була присутня) поінформували про загальну культурно-національну атмосферу в середовищі русинів-українців. Процес асиміляції продовжується і поглиблюється спливання з мажоритарним населенням. За відсутності робочих можливостей в регіоні, відмирання сіл паралельно занепадають національне шкільництво і національна культура, що супроводжується дальшим обмежуван-

ням грошей з боку властей на культурно-освітню роботу, яку проводить Союз русинів-українців СР.

Фонд підтримки культури національних меншин мінімальною мірою задовольняє сучасні потреби для розвитку національної культури (СРУСР пред'явив фонду на 2019 рік загалом 15 проєктів, серед яких це передусім традиційні фольклорні свята і фестивалі). Тому важливим чинником у задоволенні культурних потреб населення (поруч з театром, ансамблем, музеєм та ін.) є колективи народної художньої творчості і співаки, які діють в регіоні. Силами окремих регіональних рад Союзу був виготовлений актуалізований список колективів НХТ і співаків, які діють в регіоні і які тою чи іншою мірою співпрацюють з Союзом.

Як сказав директор СНМ – Музею української культури у Свиднику Ярослав Джога-

ник, музей планує провести ряд акцій, націлених на збереження історичної пам'яті. В свою чергу, голова Спільки українських письменників Словаччини Іван Яцканин акцентував увагу на співпрацю з Союзом у справі відмічення пам'ятних дат письменників Федора Лазорика (50-річчя з дня смерті), Степана Ганущина (95-річчя з дня народження), Зореслава (Степана Сабола) (110-річчя з дня народження).

Регіональні ради Союзу в 2019 році готуються спільними силами підключитись до підготовки і проведення ряд акцій, одною з них є, наприклад, організований Свидницькою регіональною радою Союзу традиційний похід «Стежками Олександра Павловича» з нагоди 200-річчя з дня народження будителя.

Мирослав ЛЮК.

Пряшівський самоврядний край допоможе Снинщині

Пряшівський самоврядний край (ПСК) працює над розширенням водопровідної і каналізаційної мережі в Снинському окрузі. У бюджеті краю для цього закладено 260 тисяч євро. Приблизно половину суми мала б покрити держава.

«Снинський округ рішає основну проблему. 28 з 34 сіл не мають стандартних служб постачання води і цілком відсутні послуги щодо відведення стічної води.

Йдеться в основному про малі села, які розкидані і яким хочемо допомогти. Тому ми

звернулися до Уряду СР надати кошти для розробки такого проєкту, щоб для побудови необхідної інфраструктури ми могли використати європейські фінансові джерела. Нас радує, що знайшовся відповідний резонанс на нашу просьбу», – сказав голова ПСК Мілан Маєрський.

Уряд Словацької Республіки вирішив надати фінансову допомогу в розмірі 130 тисяч євро під час візнього засідання в Снині 16.1.2019 р. в рамках допомоги найменш розвинутих округам. Це було зроблено на

просьбу ПСК, який постійно закликає рішення назрілі проблеми стосовно забезпечення основної громадської інфраструктури. Доступ до питної води і каналізаційних очисних установок для цієї області є головним пріоритетом. Як сказав М. Маєрський, побудова інфраструктури є і передумовою розвитку туризму в Національному парку Полонини.

Даша ЄЛЕНЬОВА,
прес-секретар ПСК,
Пряшів.

«Дама» під керівництвом музичного педагога Яни Любимової.

Друга частина була присвячена новорічній зустрічі з співом і музикою. Програму збагатили грою на акордеоні Ігор Крета та Петро Бегені. Не бракував на столі і традиційний капусняк – *kapustnica* з домашньої кухні Степана Секека.

Мілан КОРКОБЕЦЬ.

Підсумки роботи

Негайно на початку нового 2019 року Пряшівська регіональна рада СРУСР за активної допомоги членської бази провела звітні збори у трьох первинних організаціях. Про звітування Первинної організації СРУСР № 3 інформує Мілан Коркобець.

У п'ятницю, 11 січня 2019 року, в Пряшеві під керівництвом голови Мілана Коркобця відбулись звітні збори Первинної організації СРУСР № 3 міста Пряшева.

Звіт про діяльність організації пред'явив зборам Павло Богдан, який оцінив вклад членів в організування і проведення традиційних культурно-освітніх акцій як в Пряшеві, так і поза Пряшевом.

Члени організації зразково дбали про приміщення та аерал недавно відремонтованого Словацько-українського культурного та інформаційного центру, щоб він служив для праці і для актив-

ного відпочинку. Були накреслені і завдання на новий виборчий період.

В художній програмі виступили учні Приватної школи мистецтв

На фонд газети «Нове життя»

Редакція «Нового життя» вдячна за моральну і матеріальну підтримку читачів і прихильників газети.

На фонд газети «Нове життя» пожертвувала:

Габіела Шутяк, Братислава – 50 €

На діяльність Словацько-українського культурного та інформаційного центру в Пряшеві надійшла така пожертва:

Яна Любимова, Пряшів – 300 €

Пожертви на газету, на діяльність Словацько-українського культурного та інформаційного центру та Союзу русинів-українців СР можна надсилати на такий рахунок:

VÚB Prešov, číslo účtu: SK 95 0200 0000 0000 0223 4572

Редакція.

▲ Хор православного приходу в Снині.

Віг Щедрого вечора до Нового року

У неділю, 13 січня, і сама природа підготувала казкової краси зимову сцену в Снині для чотирнадцятого концерту колядок та народних звичаїв під назвою «Від Щедрого вечора до Нового року». Тому що організатори приділяли особливу увагу пропагуванню акції, вже перед початком кінозал Миського дому культури заповнився до останнього місця.

Із-за того, що концерт проходив в останній день за юліанським календарем, був розділений на дві частини. Перша була присвячена колядкам і вінцуванню, друга – новорічній забаві, яка у нас має багаторічну традицію. Такий намір вийшов напрочуд вдалим.

У вступі колядки заспівало тріо з Іновця – о. прот. Павло Новак, Александра Новак і Петро Ревак. Після того слово взяла Анна Бандурчина, яка надала простір найменшим. Сестри Анничка і Ленка Фундакові заспівали кілька колядок, а за ними – Емка Малинич та учні Основної школи мистецтв у Снині, які прийшли на сцену зі своєю групою народних інструментів. Програма поступово назривала до кульмінації виступами фольклорних колективів «Старинчанка» з Снини та «Ублянка» з Ублї і виступом хору

Православного приходу в Снині під керівництвом о. митр. прот. Ігоря Кереканича. Під час концерту господарі пропонували глядачам палінку та домашні делікатеси. Заключна частина належала жіночій вокальній групі Дитячої школи мистецтв у Великому Березному (Україна).

Згодом сцена перетворилася у сільську корчму, в якій корчмар чекав на хлопців, які замовили новорічну забаву. Як то було колись на селі, першими попід стіни посідали жінки, і лише потім прийшли парубки і дівчата з фольклорного ансамблю «Вигорлат», до танцю грала їх капела народних інструментів. На сцені запанував веселий настрій. Крім того, співала і грала також фольклорна капела «Древарка», що складається з трьох подружніх пар з Снини, Гуменного і Кошиць. Глядачі разом з співаками співали колядки і народні пісні

На завершення програми всі заспівали традиційне мнголїття.

Подяка за успішний концерт належить всім виступаючим і організаторам, головним чином Ірені Малинич, Анні Бандурчин, а передусім головному організатору – Миській раді СРУСР у Снині.

Михайло ІВАНЦО.

▲ Тріо з Іновця (справа): Павло Новак, Александра Новак та Петро Ревак

Новий рік у скансені

«VYDARENÁ ZABIJAČKA V SKANZENE» – таку оцінку дала місцева преса програмі, котру у Свиднику вже декілька років організує СНМ – Музей української культури у співпраці з містом Свидник. Ця подія вже стала традицією. Широка громадськість зустрічається в ареалі скансену СНМ-МУК з нагоди святкування Нового року за юліанським календарем. Щедро наділивши нас снігом, сама природа сприяла торжеству

і доброму настрою. На свято завітав і голова Пряшівського самоврядного краю Мілан Маєрський в супроводі депутатів краю та міста. «Перевагою нашої місцевості є те, що ми маємо змогу не лише двічі святкувати Новий рік, а також двічі побажати взаємно всього найкращого. Тож бажаю вам міцного здоров'я, щастя й достатку божої благодаті», – віншувала свідничанам приматорка міста Марцела Іванчова. Словом її наслідував жу-

пан ПСК Мілан Маєрський, котрий сказав: «Я вперше на цій акції, і дійсно дуже радий, що можу взяти у ній участь. Як бачу, це така традиційна, класична «забіячка», яка, безумовно, характерна для Східної Словаччини. А чи вже дотримуємось григоріанського або юліанського календаря, я хотів би кожному з вас побажати всього найкращого в Новому році, щоб символ Різдва ми відчували не лише два різдвяні тижні, а й протягом усього року і щоб ми роздавали радість і любов навколо себе».

Художню програму у вигляді новорічних вітань та

колядок, народної пісні забезпечили Ліна Гват'я з Ряшева, Каміла Олагова з Гажлина та музиканти «Позберанці». Весела музика разом з приматорським пуншем та медовиною зігрівала, додавала приятельської атмосфери. Діти повністю віддалились зимовим розвагам.

Всі з нетерпінням чекали дегустації традиційної народної їжі періоду новорічних свят – «забіячкових» домашніх делікатесів. Особливе місце в цьому займала «оварова поливка» та хліб «зо шмальцом» та цибулею. За словами директора музею Ярослава Джоганика, всі м'ясні вироби

були зроблені співробітниками музею, було куплено два з половиною поросяти і музейники під керівництвом досвідченого м'ясника приготували гурки, тлаченки, ковбаси, капусту з реберцятами, так що тут все було автентичне.

Благословенний Новий рік усім добрим людям. Дякуємо за вашу приязнь. Чекаємо і тишимося на вас у подальших програмах СНМ – Музею української культури у Свиднику. Ласкаво просимо!

Людмила РАЖИНА,
СНМ-МУК.

Допомагаймо нашому Союзу

В житті людини, інституції або й суспільства часом настає ситуація, коли крайнє потрібна допомога.

Така ситуація настала в СРУСРІ: заборогованість зросла при завершенні ремонту будинку Словацько-українського культурного та інформаційного центру в Пряшеві. Серед нас є багато тих, які довгими роками відвідують різні фольклорні фестивали у Свиднику, Камійонці, Снині та інде. Серед ряду фестивалів виділяється огляд

народних пісень «Маковицька струна», що користується надзвичайною популярністю серед глядачів.

СРУСР допомагав нам, співакам, а тепер СРУСРу потрібна наша поміч. Згуртуймося і допоможімо йому фінансовою часткою – кожен в міру своїх можливостей.

Кожна людина, інституція має свої здобутки і втрати, росла в

одному режимі, згодом опинилась в іншому. Проте «Маковицька струна» пролетіла понад цими суспільними змінами, вона понадчасова, аполітична. Політика і культура – зовсім протилежні справи.

Допоможімо кожен своєю лептою і не дозволяймо потопити той творчий ентузіазм, ту іскринку любові, яку СРУСР посередництвом своїх фестивалів і свят роздає глядачам.

Яна ЛЮБИМОВА,
Пряшів.

Визнання за виконану працю

▲ На фото (зліва): Віктор Гащак, Таня Мудра, Петро Бегені, Єва Олеар.

Союз русинів-українців СР в рамках циклу «Незнайомі знайомі» 23.1.2019 р. в Словацько-українському культурному та інформаційному центрі в Пряшеві провів Вечір з Петром Бегені (нар. 7.1.1944 р.), в рамках якого присутні мали змогу ближче ознайомитись з його життєвим шляхом. Зустріч було побудована у формі бесіди-розповіді, яку вела Єва Олеар.

Життєва дорога повела Петра Бегені від рідного села Улич-Кривою Снинського округу, через Снину, де він навчався в Одинадцятирічній середній школі, і повела до Пряшева, де навчався на педагогічному факультеті. На факультеті був членом фольклорного колективу «Карпатянин» і постійно відчував потребу навчитись хореографії народних танців, народних традицій. За осягнення таких знань він вдячний Йосифу Корбові, Юрію Прохазкові та Івану Стебілові.

Спочатку вчителює в Основній школі в Меджилабірцях, працює з шкільним танцювальним гуртком, з колективами «Верховина» та «Вигорлат», а вже від 1976 р. працює завідуючим відділом ЦК КСУТ, організує центральні свята. Пізніше П. Бегені стає завідуючим відділом української літератури Словацького

педагогічного видавництва, де працював до 1990 року.

В той же час активно співпрацює з Українською студією Словацького радіо в Пряшеві, коли готована ним реляція «Бесіда кумів» досягає популярності нарівні з декотрими пісненими концертами радіо.

Працюючи в Православній єпархії в Пряшеві, допомагав видавничій діяльності. На деякий час знову повертається до вчительської роботи (вчителював в Сабинові), проте, вже на пенсії, з новою енергією включився у роботу по підготовці головним чином Свята культури русинів-українців у Свиднику.

Разом з жінкою Іриною виховав дітей – Беату, Петра і Таню і тішається з шестеро внучат.

В рамках художньої програми вечора народні пісні виконали редактор національно-етнічних передач РТВС Віктор Гащак і дочка ювіляра Таня Мудра. На кінець програми улюблені народні пісні виконав і сам Петро Бегені за супроводу на акордеоні Ігоря Крети.

Заступник голови Павло Богдан за рішенням Президії ЦР СРУСР і на знак визнання за працю на ниві культури вручив Петрові Бегені Лист-вітання і привітань його з 75-річчям.

-мі-

Перлина, скрита в горах Наші найменші села (10)

ОНДАВКА – ONDAVKA (окр. Бардіїв)

Ondavka (1618), угор. Ondavka, Ondavafy

Стат.: 1869 – 162 жит., 1881 – 163, з т. 163 рус., 1890 – 135, 1900 – 159, з т. 151 рус., 1910 – 137, з т. 133 рус., 1921 – 30 буд., 150 жит., з т. 110 ссл., 33 рус., 6 євр.; 144 гр.-кат., 6 ізр.; 1930 – 152, з т. 147 рос., 1940 – 141, 1948 – 120, 1950 – 116, з т. 116 рос., 115 гр.-кат., 1961 – 128, 1970 – 115, 1980 – 79. з т. 66 укр., 13 слов., 1991 – 25 буд. (7 незасел.), 48 жит., з т. 31 укр., 9 рус., 8 слов.; 31 гр.-кат., 3 р.-кат., 2 без, 12 невст., 2001 – 37 жит., з т. 9 укр., 18 рус., 10 слов., 28 гр.-кат., 6 прав., 2 р.-кат., 2011 – 22 жит., з т. 11 рус., 9 слов., 2 невст., 1 р.-кат., 14 гр.-кат., 2 прав., 1 еванг. В 2017 р. Ондавка мала 17 жителів.

Площа хотара 347 га, граничить з Польщею. На території села виконано кілька археологічних зонд.

Як доводять історики, руське село виникло наприкінці 16 ст.

при джерелі ріки Ондави. Належало Маковицькому панству. Перша письмова згадка про село датується 1618 роком. На той час в Ондавці жили 1 шолтиська і 6 селянських родин. У 1787 р. Ондавка мала 19 будинків, 114 жителів, 1828 – 25 будинків, 190 жителів, які займалися землеробством,

▲ Вид на село.

і 3 будинки, пожежа в 1949 р. значно пошкодила селян. 1950 р. засновано сільськогосподарську артіль – ЄСГА. У повоєнний час побудовано нові сімейні будинки, 1953 р. проведено електрифікацію. Деякі селяни працювали у Бардієві, Кошицях. Із незгорітого дерева храму Покрову Пресвятої Богородиці з XVIII ст. у 1949 р. збудовано дзвіницю. У 1945 р. відновлена руська початкова школа, згодом українська, проте незабаром припинила існування через нестачу дітей.

Про сучасну невітшну економічну ситуацію села свідчить і те, що борг села постійно наростає і в 2018 р. досяг близько 30 тис. євро.

Підготував
Мирослав ІЛЮК.

▲ Так до пожежі виглядала дерев'яна церква в Ондавці.

Вітання Нового року за юліанським календарем з Українським народним хором «Карпати» з Кошиць було в цьому році чи не найкращим в майже тридцятилітній історії. Сприяв тому гість – Піддулянський художній народний ансамбль «ПУЛЬС» з Пряшева, який на 28-му Новорічному балі русинів-українців «Маланчиному вечорі» і 19-му Новорічному концерті русинів-українців в Кошицях підняв зі стільців глядачів, які оцінили неповторне мистецтво танцюристів, співаків і музикантів бурхливими оплесками і багатоглибкими вигуками «БРАВО!».

Червоном килимом, простягнутим перед «Spoločenským pavilónom» в Кошицях, в суботу, 12-го січня, приходили в прекрасний зал більш як три сотні гостей одного з найстарших і найкращих балів в місті – Новорічного балу русинів-українців «Маланчиного

Пряшівський «ПУЛЬС» сприяв одному з найкращих новорічних балів

вечора», організатором якого уже 28-ий раз був Український народний хор «Карпати». Гостей мелодіями наших колядок вітав молодіжний оркестр «Музика Ювеналіс» під керівництвом Ігоря Довговича та учасниці хору «Карпати» старовинним звичаєм – хлібом і сіллю.

І в цьому році «Карпати» привітали на балі чимало почесних гостей – депутата НР СР Едуарда Адамчика, директора управління Кошицького самоврядного краю Юрія Дьорка, членку ЦР СРУСР Жанету Штефанік, старостів сіл, в тому числі старостку Орябини Лівію Ковалчикову, директора об'єднання *Феман* і уповноваженого мера міста Кошиць для стосунків з Україною

Едуарда Бураша та інших.

Гостей балу привітали конферансьє Зузана Бобрикова та Людмила Гар'янська. Офіційне відкриття балу провели директорка балу Олена Довгович разом з довголітнім спонсором хору «Карпати» і його акції Петром Гринком.

Програма «ПУЛЬСу» – єдиного професійного ансамблю в Словаччині, який зберігає традиції русинів-українців – від самого початку до кінця була незабутньою. Бурхливі оплески і вигуки свідчили про неабиякі відчуття. Після заключного «Гопака» вперше в історії балів цілий зал стоячи дякував виконавцям за їхнє мистецтво.

Несподіванкою в цьому році був виступ Анни Порач, яку на акордеоні супроводив Ігор Крета. Ще перед північчю організатори жеребкували «томболу» для столів із смачними призами.

* * *

Не пройшло ані півдоби від моменту, коли останні гості балу розійшлися по домівках, а в Історичну ратушу міста Кошиці 13 січня почали сходиться глядачі 19-го Новорічного концерту русинів-українців. Офіційних гостей концерту привітала конферансьє Людмила Гар'янська – голову РР СРУСР Йосифа Воока, директора управління Кошицького самоврядного краю Юрія Дьорка та дальших.

І в програмі Новорічного концерту виступив Піддулянський художній народний

▲ «Гопак» Піддулянського художнього народного ансамблю «ПУЛЬС» з Пряшева підняв учасників балу зі стільців.

ансамбль «ПУЛЬС» з Пряшева, який показав програму, котру 420 присутніх глядачів буде довго згадувати. Вигуки «БРАВО!» і кількахвилинні

бурхливі оплески після кожного номера та двократно повторюваного заключного «Гопака» і неохота відходити з залу після закінчення концерту свідчать про високий професійний рівень виконавців. Окремі учасники «Маланки» та Новорічного концерту кон-

статували, що цьогорічні новорічні імпрези перевершили усі попередні.

Святослав ДОВГОВИЧ.
Фото: Мирослав Вацула.

Про новини діяльності Союзу русинів-українців Словацької Республіки, чим живе українська громада Словацької Республіки можна довідатись, відкривши фейсбук чи веб-сторінки:

<https://www.facebook.com/rusiniukrajincislovenskejrepubliky/>
<http://www.ukrajinci.sk/index.html>
<https://zakarpattya.net.ua/>

Українську пресу Словацької Республіки – журнали «Дукля», «Веселка» та газету «Нове життя» – можна читати за такою адресою:
4hvyliia.com/zmi

▲ Ансамбль «ПУЛЬС» з Пряшева підняв зі стільців і глядачів Новорічного концерту русинів-українців.

Зразу після визволення Східної Словаччини Червоною армією делегати з 270 руських сіл та містечок 1 березня 1945 р. проголосили створення представницького органу – Української Народної Ради Пряшівщини (УНРП). У головній доповіді член Підготовчого комітету Діоніз Ройкович виголосив таку оптимістичну думку: «Якщо в минулому наше відношення до всього російського в тяжких хвилинах випробувань допомогло нам зберегти національне лице, то тепер наша приналежність до великого українського народу відкриває простір, якого нам не було дозичене в рабських окопах минулого».

Як випливає із самої назви, УНРП вже від початку свого виникнення, не дивлячись на політичну – комуністичну, демократичну, аполітичну та мовну – російську та українську орієнтацію, делегати однозначно проголосили свою українську приналежність.

Паралельно Словацька Національна Рада 26 травня 1945 року прийняла Меморандум, в якому, крім іншого, наведено такі обіцянки: «Від імені словацького народу проголошуємо, що його бажанням є, щоб ні в одному українському серці не закріпилася гіркість із-за кривд, завданих українцям». Багатообіцяючи надії!

У нашому середовищі почався перехід на українську орієнтацію. Та невдовзі одноразово почалися репресії та процеси над носіями «українського буржуазного націоналізму», тобто розправа над найактивнішими

Репресії, обіцянки та їх результати (2)

носіями українізації (Василь Караман, голова УНРП, Петро Бабей, член ЦК КПЧ, антифашист, Василь Капішовський, завідувачий Реферату для українських шкіл, депутат СНР, Іван Панькевич, мовознавець, Василь Гренджа-Донський, письменник і под.). Із членів Пленуму УНРП було репресовано 29 осіб. А із руських шкіл було звільнено 384 вчителів. На довгий час вони були виключені із культурно-національного життя. Жаль лише, що шукачем «націоналістів» між своїми дуже активним був абсолютний Гуменської російської гімназії Іван Габаль, партійний апаратчик. Про цей трагічний період та Резолюцію ЦК КПС від 1952 року Василь Капішовський у своєму виступі на VI Конференції КСУТ, вже як його голова (1964-1968) із розумінням справи висловився так: «Фактично йшлося про те, що потрібно було засудити працю УНРП та всіх тодішніх і майбутніх представників русинів-українців, які би посмілились підняти свій голос за послідовне та справжнє вирішення національного питання в ЧССР» (17 – 18 листопад 1966 р.).

Замість дискредитованої УНРП була створена культурно-національна організація під назвою Культурний союз (спілка) українських трудящих (1951). При цьому треба зазначити, що в тому часі для русинів-українців було створено чимало інших

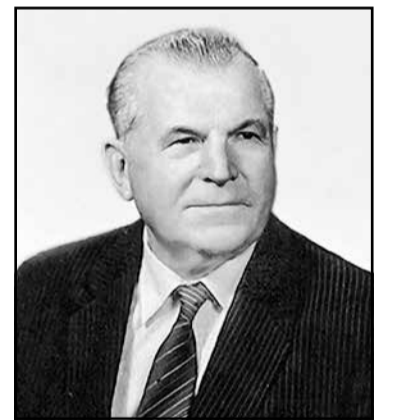
культурних інституцій. Функцію голови Підготовчого комітету КСУТ виконував Степан Штенко, уродженець Габури (1 травня 1916 – 17 грудня 1984). Активний антифашист. Два виборчі періоди він був членом Президії КСУТ та його членом до кінця свого життя. Активно виступав на конференціях до проблем національно-культурного життя русинів-українців. Працював у партійних апаратах в Михалівцях та Пряшеві. Був членом ЦК КПС (1950-1962).

Праця КСУТу була суворо контрольована та регульована партійними органами. Її головним завданням було виховувати своїх членів в дусі соціалістичного патріотизму та пролетарського інтернаціоналізму, вести боротьбу проти проявів «буржуазного націоналізму».

Президія ЦК КПС в червні 1952 року прийняла горезвісну постанову, що починаючи з 1952/53 навчальним роком необхідно провести зміну навчальної мови з російської на українську в усіх класах нараз. До такої радикальної зміни не були витворені жодні передумови. Одноразово почалася таємна антиукраїнська пропаганда. Нагадаємо, що Крайовий комітет КПС у Пряшеві 17 березня 1961 р. критикував КСУТ, що ще до того часу не вирівнявся із шкідливою теорією «русинства». Село Габура в цей критичний період 50-х років ХХ ст. налічу-

вало 1120 жителів, з яких 866 осіб голосилося до руської національності, а 245 – до словацької (чехословацької).

Не дивлячись на всебічну обмеженість рамок діяльності КСУТ, його великою заслугою треба вважати працю по збереженню неоцінних перлин нашої народної творчості, народних традицій, обрядовості, пісень, танців, усного фольклору, національного одягу, азбуки і под. Посередником служили огляди колективів народної художньої творчості, такі як вже класичне Свято русинів-українців у Свиднику, Фестиваль драми і художнього слова у Меджилабірцях та Пряшеві, Фестиваль хорового співу у Камйонці і десятки інших акцій. Вони стали невід'ємними атрибутами культурного життя русинів-українців і про них йшла слава далеко за межами республіки. Для ілюстрації наведемо лише один приклад: на X Святі пісні і танцю русинів-українців ЧССР (1964 р.) на сцені виступило 40 колективів НХТ із 2200 учасниками перед 30-тисячною публікою. (За книгою Народ співає, упорядник Ю. Бача, 1965 р., стор. 85). При тім варто подумати, як би виглядала русинська культура тепер, якби не було КСУТу та натхненної праці самовідданих активістів. КСУТ в тому часі нараховував біля 8 000 членів. Хоча центральні партійні органи сприймали

▲ Степан Штенко.

його лише як «pejaky spolok». (За книгою Michal Škurla: *Vasil' Kapšovský. Osobnosť čínorodej práce*, Prešov 2016).

В Габури, як і в багатьох інших наших селах та містечках, в ці роки успішно працювали сільський та шкільний хор та драматичний колектив. Організаторами повнокровного культурного життя у селі були вчителі Едуард Захаріяш, директор школи, Марія Шляхта та Юлій Запотоцький. В часі політичної відлиги кінцем 60-х років активні члени КСУТ всіляко намагалися розширити його рамки діяльності. Ставили перед державними та партійними органами вимоги рішення актуальні соціально-економічних питань. Не бракувала ні шкільна та національна проблематика. Намаганням КСУТу до нової конституції 1969 року поряд із означенням національності «українська» у дужках було наведено «русинська», як синонім. Інших виразних результатів досягнути не вдалося.

Михайло ШКУРЛА.

